

Türkiye’de Boşanma Oranları ve Nafaka: Sayısal Verilerle Bir Analiz

Aile kurumu, toplumun en temel yapı taşlarından biridir. Evlilik, sadece iki bireyin değil; aynı zamanda ailelerin, kültürlerin ve hatta toplumsal değerlerin birleştiği bir kurum olarak görülür. Ancak değişen yaşam koşulları, ekonomik zorluklar, bireyselleşmenin artması ve toplumsal normlardaki dönüşüm, evliliklerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Türkiye’de son yıllarda boşanma oranlarının yükselmesi, bu sürecin en somut göstergelerinden biridir. Boşanma ise yalnızca bireysel bir karar olmanın ötesinde, çocukların geleceğini, aile yapısını ve toplumsal dengeleri etkileyen önemli bir olgudur. Türkiye’de boşanma oranları son yıllarda artış gösterirken, nafaka konusu hem toplumsal hem de hukuki açıdan yoğun tartışmalara neden oluyor. Özellikle süresiz nafaka, bireyler ve hukukçular arasında en çok merak edilen meselelerden biridir. Bu makalede, Türkiye geneli boşanma oranları, evlilik sürelerine göre boşanma istatistikleri ve nafaka konusuna dair yasal düzenlemeler, TÜİK verileri ve toplumsal dinamikler ışığında ele alınacaktır.

1. Türkiye’de Boşanma Oranları: Genel Görünüm

TÜİK’in 2024 yılı verilerine göre, Türkiye’de boşanma oranları artış trendini sürdürmektedir:

- Boşanma Sayıları: 2023 yılında 173.342 çift boşanırken, 2024 yılında bu sayı 187.343’e yükselmiştir (%8 artış).
- Kaba Boşanma Hızı: Bin nüfus başına düşen boşanma sayısını ifade eden bu oran, 2023’te binde 2,01 iken 2024’te binde 2,19’a çıkmıştır.
- Bölgesel Farklılıklar: 2024’te en yüksek oran Antalya’da (binde 3,29), en düşük ise Hakkari’de (binde 0,45) olmuştur.

Örnek karşılaştırma: Türkiye ortalaması binde 2,19 iken, Şanlıurfa’da bu oran binde 0,93 oldukça düşüktür. Bu fark, bölgesel kültürel ve sosyal yapıların boşanma kararlarını doğrudan etkilediğini gösterir.

2. Evlilik Sürelerine Göre Boşanma Oranları

Türkiye genelinde boşanmaların evlilik sürelerine göre dağılımı, evliliklerin dayanıklılığı hakkında önemli ipuçları verir (TÜİK, 2024):

- İlk 5 Yıl: Boşanmaların %33,7’si bu dönemde gerçekleşmiştir.
- 6-10 Yıl: Boşanmaların %21,3’ü bu dönemdedir.
- 10 Yıl ve Üzeri: Yaklaşık %45’i uzun evliliklerde görülmektedir.

Bölgesel örnek: Türkiye genelinde boşanmalar en çok ilk 5 yılda yoğunlaşırken, Şanlıurfa’da en çok 6-10 yıl arası evliliklerde boşanma görülmektedir. Bu durum, erken yaşta evliliklerin yaygın olduğu illerde farklı bir boşanma dinamiği oluştuğunu göstermektedir.

3. Nafaka: Toplumsal ve Hukuki Çerçeve

Boşanma sonrası en çok tartışılan konulardan biri nafakadır.

- Yoksulluk Nafakası: Boşanma sonrası yoksulluğa düşecek eş talep edebilir.

- **İştirak Nafakası:** Çocukların bakım ve eğitim giderleri için ödenir. 2024'te boşanmalardan etkilenen 186.536 çocuk için nafaka kararları alınmış, velayetin %74,4'ü anneye verilmiştir.

- **Süresiz Nafaka Tartışmaları:** Kısa süreli evliliklerde uzun süreli nafaka ödenmesi kamuoyunda eleştirilmekte, Yargıtay ise evlilik süresi ile nafaka süresi arasında orantı kurulması gerektiğini savunmaktadır.

Türkiye genelinde nafaka miktarı genellikle asgari ücretin %20-30'u arasında belirlenirken, Şanlıurfa gibi gelir seviyesi düşük illerde nafaka miktarları daha düşük seyretmektedir. Ancak iştirak nafakası, çocukların eğitim masrafları nedeniyle görece daha yüksek kalabilmektedir.

4. Yeni Düzenleme Tartışmaları

Kamuoyunda tartışılan yeni düzenleme önerileri şunlardır:

- 3 yıla kadar evliliklerde: 5 yıl nafaka,
- 5-6 yıl evliliklerde: 7 yıl nafaka,
- Maksimum nafaka süresi: 20 yıl,
- Süresi biten nafaka ödemeleri sonrasında sosyal destek sağlanması.

Bu düzenleme henüz yasalaşmamıştır. Geleneksel yapının güçlü olduğu illerde (ör. Şanlıurfa) nafaka tartışmalarının daha farklı bir toplumsal zeminde ele alındığı gözlemlenmektedir.

5. Sosyal ve Ekonomik Dinamikler

Boşanma oranları ve nafaka uygulamalarını etkileyen başlıca faktörler:

- **Ekonomik Zorluklar:** Düğün ve boşanma maliyetlerindeki artış çiftlerin kararlarını doğrudan etkilemektedir.
- **Toplumsal Normlar:** Türkiye genelinde şehirleşme ve bireyselleşme boşanma oranlarını artırırken, geleneksel bölgelerde aile bağları caydırıcı rol oynamaktadır.
- **Eğitim ve İstihdam:** Kadınların iş gücüne katılımı düşük olan illerde (ör. Şanlıurfa), yoksulluk nafakası talebi daha yüksek görülmektedir.

Sonuç

Türkiye'de 2024 yılında 187.343 boşanma gerçekleşmiş, kaba boşanma hızı binde 2,19'a ulaşmıştır. Boşanmaların üçte biri evliliğin ilk 5 yılında gerçekleşirken, nafaka konusu toplumun gündeminde tartışılmaya devam etmektedir. Bölgesel farklılıklar da dikkat çekicidir: Türkiye ortalaması binde 2,19 iken, Şanlıurfa'da binde 0,93 seviyesindedir. Bu farklılık, sosyoekonomik koşulların ve kültürel normların boşanma ve nafaka süreçlerinde belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır.